
REKTOR

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

2020-09-21

Dnr 2020/616

Yttrande över remisspromemorian ”Möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning (U2020/03981/UH)”

Karlstads universitet har fått möjlighet att yttra sig till Utbildningsdepartementet angående remisspromemorian ”Möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning (U2020/03981/UH)” och vill anföra följande.

Förslaget i korthet

Regeringen föreslår i en remisspromemoria att universitet och högskolor som har staten som huvudman ska ges möjlighet att det för särskild behörighet till förskolläro- och grundläro- och ämnesläro- utbildning ställs krav på att sökande är lämplig för utbildningsprogrammet. Kraven ska avse den sökandes förmåga att tillgodogöra sig sådana utbildningsmoment som har en direkt anknytning till den kommande yrkesutövningen som förskollärare och lärare. Kraven ska gälla utöver andra krav på behörighet. Kravet kan till exempel innebära att den sökande ska genomgå ett lämplighetsprov. Förändringen föreslås träda ikraft den 30 november 2020 och tillämpas första gången till utbildning som påbörjas efter den 1 augusti 2021.

Karlstads universitets synpunkter

Med tanke på det stora behovet av fler lärare de kommande åren delar Karlstads universitet regeringens bild att det är av yttersta vikt att öka genomströmningen så att antalet behöriga lärare kan öka. Förslaget syftar till att stärka lärarutbildningarna genom att öka genomströmningen i lärarutbildningarna och minska antalet studenter som inte slutför utbildningen för att de påbörjat utbildningen utifrån fel förväntningar och utan de förutsättningar som krävs för att slutföra utbildningen.

Karlstads universitet anser att olika åtgärder behöver genomföras för att öka genomströmningen i lärarutbildningen och öka antalet studenter som får lärarexamen. Vi ställer oss inte negativa till föreliggande förslag som ger lärosätena möjligheter att besluta om föreskrifter som innebär att det för särskild behörighet ställs krav på att sökande är lämplig för utbildningen, vilket vi hade gjort om det i stället hade föreslagits ett nationellt lämplighetsprov.

Upplägget på lärarutbildningar och studentunderlag kan och ska kunna variera mellan lärosätena, vilket talar för att lärosätena ska kunna göra olika bedömningar om ett sådant provs konstruktion och om ett sådant prov överhuvudtaget behövs.

Man ska vara medveten om att ett lämplighetsprov inte kan ersätta de reguljära urvalsgrunderna. Enligt forskningen så är betygsurval av den typ som används i Sverige överlägset när det gäller att bedöma studieförmåga jämfört med tester. I förslaget som nu föreligger ska kraven avse den sökandes förmåga att tillgodogöra sig sådana utbildningsmoment som har en direkt anknytning till den kommande yrkesutövningen vilket förvisso prövar något annat än studieförmåga. Här föreligger andra problem. För det första är det uppenbart att det är svårt att pröva lämplighet för kommande yrkesutövning innan utbildningen genomgått, det är ju utbildningen är tänkt att åtgärda. Det andra problemet är att den här typen av lämplighetsprov oundvikligen kommer att innebära inslag av subjektiv bedömning. Det gör att risken finns att det som bedöms kan vara irrelevanta aspekter, såsom social kompetens. Och det kan leda till allvarliga konsekvenser som att urvalet leder till homogenitet, t.ex. när det gäller diskrimineringsgrunderna.

Slutligen vill Karlstads universitet betona att de lärosäten som inrättar lämplighetsbedömningen som särskild behörighet noga behöver pröva dess utformning, med tanke på att lämplighet inte är enkelt att mäta. Det behöver vara tydligt för alla hur lämplighetsbedömningen utformas på det enskilda lärosätet, hur överklaganden kan ske, huruvida antagning vid andra lärosäten eller i förlängningen andra utbildningar kan påverkas, bedömningens giltighetstid etc. Detta är centralt för att lämplighetstestet ska kunna utformas på ett likvärdigt och rättssäkert vis. I detta arbete är Universitets- och högskoleämbetet (UKÄ) en instans som bör och kan vara behjälplig.

I detta ärende har Johan Sterte beslutat och Per Båvner varit föredragande. Thomas Blom, prorektor, Margareta Friman, prorektor, Anne-Christine Larsson Ljung, universitetsdirektör och Sebastian Hasselström, studentkårens ordförande har varit med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Johan Sterte